

6.6.2024

Nuojuankankaan (Vaala) ja Seitenoikean (Ristijärvi/Hyrynsalmi) välisen 400+110 kV voimajohtohankkeen YVA-menettelyn yleisötilaisuus

Aika Torstai 6.6.2024 klo 18:00-20:15 (kahvit klo 17:30-18:00)

Paikka Vaalan koulukeskus

Läsnä	Tatu Turunen	Kainuun ELY-keskus
	Tiina Seppänen	Fingrid Oyj
	Eeva Paitula	Fingrid Oyj
	Mika Kuivalainen	Fingrid Oyj
	Eero Kujanen	Fingrid Oyj
	Lauri Erävuori	Sitowise Oy
	Maria Arola (muistion laatija)	Sitowise Oy
	Marianne Ojala	Vaalan kunta

Tilaisuudessa läsnä: 23 osallistujaa (ei etäyhteyttä)

Liitteet Yleisötilaisuuden esitykset (pdf)

1 Tilaisuuden avaus ja yhteysviranomaisen puheenvuoro

Yleisöllä oli mahdollisuus saapua paikalle klo 17:30 alkaen keskustelemaan ja kahville.

Tatu Turunen esittäytyi ja avasi tilaisuuden klo 18:00 ja kertoi tilaisuuden käytännön järjestelyistä. Turunen kertoi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja yhteysviranomaisen tehtävistä, jotka perustuvat lakiin. Tässä hankkeessa sovelletaan YVA-menettelyä, koska kyseessä on energian ja aineiden siirto (vähintään 220 kV voimajohto, jonka maanpäällinen osa on yli 15 km). Yhteysviranomaisena toimii Kainuun ELY-keskus. YVA-menettely on avoin ja julkinen ja siinä on tarkoitus kuulla alueen asukkaita ja viranomaisia. YVA-menettely ei ole päätös vaan suunnittelua ja päätöksentekoa ohjaava työväline.

Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan laajasti hankkeen aiheuttamia vaikutuksia luontovaikutusten lisäksi mm. sosiaaliin vaikutuksiin, ihmisiin ja terveyteen sekä pyritään ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. YVA-menettelyn tavoitteena on löytää vaihtoehto, jossa on mahdollisimman vähäiset ympäristövaikutukset. YVA-menettelyssä on tarkoitus myös löytää haitallisten vaikutusten lievennyskeinoja. YVA-menettely on osa hankkeen suunnittelua jo varhaisessa vaiheessa ja se mahdollistaa osallistumisen. Osallistuminen on tärkeä osa YVA-menettelyä. Lausuntovaiheessa saatuja mielipiteitä ja lausuntoja käytetään muodostettaessa perusteltua päätelmää. Mielipiteet pitää esittää Kainuun ELY-keskukselle 29.7.2024 mennessä sähköpostitse tai kirjeitse.

6.6.2024

2 Hankkeen esittely (Fingrid Oyj)

Hankevastaavan projektipäällikkö Tiina Seppänen kertoi Fingridin lakisääteisistä tehtävistä, joista yksi on siirtää sähköä sähköntuottajien ja kuluttajien välillä. Uutta johtoa tarvitaan, koska vanha johto on jo kulunut, mikä heikentää sähkönsiirtokapasiteettia. Lisäksi alueella on tarve vahvistaa sähkönsiirtokapasiteettia lukuisten tuulivoimatuotantoalueiden vuoksi. Suomen valtio on Fingridin suurin omistaja. Tämä hanke on yksi tekijä hyvän sähkönsiirtovarmuuden ylläpitämiseksi.

Pääosin uusi johto sijoittuu nykyisen Vaalan ja Hyrynsalmen välisen 220 kV:n voimajohdon rinnalle. Valmistuttuaan uusi voimajohto on noin 80 km pitkä. Vuosina 2026–2027 on tarkoitus suunnitella voimajohto tarkemmin, kuten sen pylväspaikat.

Erikoisasiantuntija Eeva Paitula kertoi, että nykyisen johdon tulee olla käytössä niin kauan, kunnes uusi johto valmistuu. Tämän vuoksi uusi voimajohto sijoittuu vanhan voimajohdon rinnalle eikä paikalle. Paitula esitteli lopuksi koko uuden voimajohtoreitin osuuksittain kartalla. Käytiin myös läpi johtoaukean ja reunavyöhykkeiden leveydet reittiosuuksittain. YVA-ohjelmavaiheessa saadun palautteen myötä voimajohtoreitille on suunniteltu yksi uusi vaihtoehtoinen reittiosuus. Uutena reittinä on Vaalan Järvikylän kiertävä reitti, joka sijoittuu kokonaisuudessaan uuteen maastokäytävään (Nuojuankangas-Otermantie).

Erikoisasiantuntija Eero Kujanen kertoi käyttöoikeuden lunastuksesta. Lunastustoimitus tulee ajankohtaiseksi vasta YVA-menettelyn jälkeen tapahtuvassa yleissuunnitteluvaiheen jälkeen. Korvausasioita ei tästä johtuen voida käsitellä osana YVA-menettelyä.

Lunastuslupaa haetaan valtioneuvoston yleisistunnossa. Kun lupa on myönnetty, alkaa lunastustoimitus, jossa käsitellään korvauksia käyttöoikeuden lunastuksesta. Lunastustoimitus toteutetaan Maanmittauslaitoksen palveluksessa olevan toimitusinsinöörin johdolla, riippumattoman lunastustoimikunnan toimesta. Johtoaukea on puuttomana pidettävä alue, koko johtoalueella on rakennuskielto voimajohdon toiminnan ajan. Koko johtoalueen alueelta korvaukset maksetaan metsämaalla täysimääräisinä. Muita tyypillisimpiä täysimääräisinä maksettavia korvauksia ovat metsätalouden haittakorvaukset, kuten taimikon menetys, pirstoutumishaitta, hukkaan menneet metsänparannustyöt, puuston korjuun ja tuulenkaadon menetykset sekä maisemahaittakorvaukset. Korvaukset maksetaan vasta voimajohdon rakentamisen valmistuttua.

Lunastuslain uudistus on ollut vireillä jo kauan ja uusi lakiluonnos on juuri valmistunut. Luonnoksessa on ehdotettu 25 % lisäkorvausta lunastuksiin, mutta tämä voi toki vielä muuttua luonnoksen kommentointikierroksen aikana. Lakimuutos tulee voimaan astuessaan koskemaan myös tämän hankkeen maanomistajia.

Myös Fingridille voi antaa linkin kautta palautetta, joskin virallinen palautekanava on Elyn kautta.

6.6.2024

3 Hankkeen YVA-selostuksen esittely (Sitowise Oy, Lauri Erävuori)

Sitowise on toiminut Fingridin YVA-konsulttina hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista. Konsultin projektipäällikkö Lauri Erävuori kävi läpi hankkeen ympäristövaikutusten vaikutusarviointia. Nollavaihtoehtoa YVA-menettelyssä ei ole tarkasteltu, koska kyseessä on yleisen edun kannalta niin tärkeä hanke, että sen toteuttamatta jättäminen ei ole mahdollista.

Vaikutusarviointi on muodostettu kohteen herkkyyden ja muutoksen voimakkuuden perusteella osa-alueittain ja osuuksittain. Erävuori esitteli merkittävimpien osa-alueiden vaikutusarvioinnin tuloksia voimajohdon osuuksittain. Esityksen lopuksi Erävuori esitteli hankevaihtoehtojen välisen vertailutaulukon sekä kielteisten vaikutusten lieventämiskeinoja.

4 Kysymykset

Turunen kiitti esityksistä ja avasi vapaan kommentointivuoron yleisölle. Alla olevia kysymyksiä esitettiin.

K: Lunastussysteemistä: Isännät eivät ole tyytyväisiä lunastushintoihin. Edes 25 % lisäys per hehtaari ei ole riittävä. Miksi korvaussummat ovat noin pieniä?

V: Fingrid ei määritä lunastushintoja. Korvaus määritetään lunastuslain nojalla lunastustoimikunnan toimesta. Suurin osa metsämaan korvauksesta tulee puun myynnistä.

K: Puun myynnin jälkeen, miten käy korvausten? Jos ajatellaan vaikka sadan vuoden maanvuokraa?

V: Metsämaalla korvaus perustuu metsätaloudelliseen kokonaisarvoon, sisältäen puuston, odotusarvon, taimikot, maapohjan. Korvaus on sama, kuin jos alue luovutettaisiin omistusoikeudella. Paljaan maapohjan taulukkoarvot perustuvat tulevien tuottojen nykyarvoon. Jos myyt metsän naapurille, oletko silloin oikeutettu puunmyyntituloihin sadan vuoden päästä.

K: Miksi linjoja ei voida rakentaa päällekkäin?

V: Tässä hankkeessa on kaksi voimajohtoa samassa pylväsrakenteessa. 400 kV voimajohto yläorressa ja 110 kV voimajohto alaorressa. Useampia johtoja ei samaan pylväaseen voida sijoittaa. Tuulivoimatoimijoiden puolesta ei voida päättää sähkönsiirtolinjoista. Toki toiveena on, että toimijat tekisivät yhteistyötä keskenään linjojen lukumäärän minimoimiseksi.

K: Miten lunastuksesta voi valittaa?

V: Myönnetystä tai hylätystä luvasta voi valittaa Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korvauspäätöksistä voi valittaa maaoikeuteen. Paras tapa on tehdä korvausvaatimuksia lunastustoimituksen yhteydessä. Se voi viedä 1–2 vuotta rakentamisen jälkeen. Maaoikeuskäsittely ehkä 6 kk ja KOHO noin 1–2 vuotta.

K: Miksi vanhaa linjaa ei voida vetää Jylhämään?

V: Nykyinen linja on ikääntynyt ja se tulee siksi korvata uudella. Nykyisen linjan jatkosta ei ole vielä tietoa, mutta sitä ei voi purkaa, ennen kuin uusi on käytössä. Ohjelmavaiheessa tarkasteltiin Jylhämän kautta kulkevaa reittiä, mutta se todettiin mahdottomaksi Nuojuankankaan sähköasemalle kytkeytymisen takia. Kyseessä oleva voimajohto pitää kytkeä sähköaseman pohjoisosan kenttään, eikä eteläpuolelta ole mahdollista kytkeytyä sähköasemalle.

K: Miksi ei ole vielä tullut korvauksia, vaikka puut on jo hakattu aikaa sitten?

6.6.2024

V: Nykyisen linjan osalta on vuonna 1959 maksettu silloinen täysimääräinen lunastuskorvaus. Lunastus on pysyvä, ja korvaus on kertakorvaus. Nykyisissä lunastuksissa koko johtoalue korvataan metsämaalla täyteen arvoon. Reunavyöhykkeellä olevan puuston myynti noin 20 vuoden välein on siten maanomistajalle "ylimääräistä" tuloa.

K: 80 km ja 200 m leveä linja, jos kaikki tuulivoimahankkeet toteutuvat? Voisiko Fingrid ostaa 1600 ha maat ja luovuttaa ne vaihdossa maanomistajille? Miksi ei makseta samaa korvausta sähkölinjan maanvuokrasta kuin tuulivoima-alueen maanvuokrasta?

V: Tuo 200 metriä leveä linja tulisi kyseeseen ainoastaan pienellä osuudella eikä sen toteutumista voida pitää todennäköisenä, koska kaikki tuulivoimahankkeet etenevät erillisinä prosesseina. Fingrid ei voi vaikuttaa tuulipuistojen sähkönsiirtoreitteihin. Fingrid toimii lunastuslain mukaan, samoin kuin maantiet, rautatiet ja muut suuret infrastruktuurihankkeet.

Tällä hetkellä tuulivoimatoimijoilla ei ole ollut tietoa Fingridin uusien sähköasemien osalta, jotka sijoittuvat mahdollisesti uuden linjan keskiosiin ja voivat siten lyhentää tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtolinjoja. Fingrid ei voi vaikuttaa yksittäisten energiahankkeiden etenemiseen.

K: Mitä järkeä on tehdä hanketta, jota ei tarvita? Suomi on energiaomavarainen ja linjoja ei tarvita. Sähkö pitää tuottaa paikallisesti, eikä sitä kannata Suomen poikki siirtää?

V: Fingridillä on lakisääteinen tehtävä siirtää sähköä riippumatta siitä, miten sähkö on tuotettu. Nykyinen johto on ikääntynyt, joten se täytyy uusida.

K: Voidaanko Turkkielän hanke pakottaa siirtymään nykyisen voimajohdon paikalle, jos se puretaan tai kytkeytymään uuteen sähköasemaan Joutensuon tuntumassa? Nyt tai vaikka seitsemän vuoden päästä?

V: Turkkielällä on jo luvat ja he alkavat rakentaa mahdollisesti jo tänä vuonna. Tässä hankkeessa eteneminen on hitaampaa, joten tämä ei liene mahdollista. Myöhemmin on kenties mahdollista tehdä uudelleen järjestelyjä, mutta tähän ei voida pakottaa. Tuskin yksikään tuulivoimatoimija haluaa turhaan rakentaa pidempää johtoa kuin on tarvetta.

K: Jos tämä uusi voimajohto olisi jo rakennettu, niin säästettäisiin metsää, kun ei tarvitsisi näin montaa johtoa.

V: Kannattaa yrittää vaikuttaa tuulivoimatoimijaan tässä, tämä olisi järkevää.

K: Jos eteläinen vaihtoehto ei toteudu, voiko tämä Turkkielän 220 kV johto tulla tähän VE2 Järvikylän kohdalle?

V: Tuulivoimatoimijan voimajohdolla on lunastuslupa tietyille linjaukselle. Eli siihen linjaukseen ei voida puuttua enää.

K: Onko maanvuokrasopimukseen enää voimassa, kun siitä on mennyt jo monta vuotta? (toinen henkilö vastaa tähän:) 24.5.24 on uusi tuulivoimatoimija pyytänyt maanomistajia allekirjoittamaan sopimusmuutoksia. Todennäköisesti Turkkielä ei vielä tänä vuonna lähde liikenteeseen, koska Lestijärvellä on alkanut 62 voimalan hanke eivätkä he varmaan rahoituksen vuoksi aloita yhtä aikaa hankkeita.

K: Minulla on asuinrakennus 120 metriä tästä linjasta. Miten siihen mahtuu kaksi linjaa?

V: Rakennuksia ei voida rakentaa voimajohtoalueelle. Laskelmien mukaan suunnitellulle johtoalueelle ei jää rakennuksia.

K: Mitä tarkoittaa metsämaa? Kuuluuko siihen suota tai peltoa?

V: Kitumaat ja suot on luokiteltu metsämaahan YVA-menettelyn arvioinneissa.

Ilmastovaikutuksissa on huomioitu tarkemmin metsämaan tyyppi puuston tilavuutta laskettaessa.

6.6.2024

Kysymysten tauotessa Mika Kuivalainen Fingridiltä kertoi hankkeen rakentamisvaiheesta:

Työt pyritetään keskittämään talviaikaan, vaikka toki kesälläkin tehdään puuston poistoa. Kun on saatu lunastuslupa, suoritetaan puuston poisto. Samaan aikaan käynnistyy rakentamistyöt, yleensä talvella, ensin perustukset. Sitten on tauko. Seuraavassa vaiheessa pystytetään pylvää, jonka jälkeen pidetään tauko. Seuraavana talvena vedetään johtimet pylväiden väliin.

K: Millaiset korvaukset yksityisteiden omistajille?

V: Tehdään alku- ja loppukatselmus ja sovitaan työkorvaus ja/tai käyttökorvaus. Fingrid velvoittaa urakoitsijoita sopimaan yksityisteiden käytöstä ja korvauksista maanomistajan kanssa.

K: Kuinka paljon syvyyttä on soratiessä, entä tolpat? Menettääkö hiekanottoa?

V: Tämä kannattaa tuoda esiin lunastustoimituksessa. Hiekanotto johtoalueella säilyy pylväspaikkoja lukuun ottamatta. Korvausvaatimus lunastustoimitukseen kannattaa jättää.

K: Yksi syy on varmaan se, että nykyinen voimajohto ikääntyy. Toinen varmasti tuulivoimatoimijoiden yhteydenotot Fingridille? Riittääkö tämä 400+110 kV johto kaikkien alueella olevien tuulivoimahankkeiden kapasiteettiin?

V: Yksi 400 kV kuljettaa noin 1000 MW enimmillään järkevästi. Tuulivoima keskittyy alueelle, mutta kaikki tuulivoimalat eivät todennäköisesti ole koko ajan täysillä toiminnassa, mikä vähentää maksimisähköntuotantoa. Fingrid ohjaa tuulivoimatoimijoiden liittymistä sähköasemille, mutta liittymissopimukset tehdään vasta, kun tuulivoimahankkeen luvat ovat lainvoimaiset ja lunastuslupa on vireillä.

K: Voidaanko aurinkokennojen sijoittaminen sähköjohdon johtoaukealle sallia?

V: Tällä hetkellä ei ole sallittua, koska voimajohdoista voi tippua jäätä tai muuta. Lisäksi vaarajänniteasiat heikentävät turvallisuutta, eikä sen vuoksi voida sallia johtoaukealle aurinkovoimaa. Reunavyöhykkeelle voi omalla vastuulla rakentaa aurinkovoimaa (Fingrid ei ole näistä korvausvastuussa).

K: Säilyvätkö moottorikelkkareitit voimajohtoalueella?

V: Säilyvät, tarvittaessa reittiä linjataan uudelleen leventyvällä johtoalueella, mutta reitti säilyy johtoalueella. Fingrid vastaa reitin mahdollisen siirron kustannuksista.

K: Kivesjärven alueella on susireviiri Luken viimeaikaisten kartoitusten mukaan. Tämä ei tullut ilmi selostuksessa?

V: Tämä johtuu siitä, että Luken uusinta raporttia ei enää ehditty huomioimaan.

K: Onko mahdollista korvata maakaapeilla tätä voimajohtoa?

V: 400 kV maakaapeli vaatii valtavia kaivantoja, eikä ole monestakaan syystä järkevin tapa siirtää sähköä isoja määriä. Keskijännitejohto menee noin 70 cm syvyyteen, 400 kV menee metriä syvemmälle. Vaatii kallioalueella herkästi myös louhintoja.

5 Tilaisuuden päättäminen

Tilaisuus päätettiin klo 20.02. Tämän jälkeen yleisöllä oli vielä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti Fingridin ja Sitowisen asiantuntijoiden kanssa klo 20.15 saakka.

